

RAADSVOORSTEL

Omvorming rekenkamercommissie naar rekenkamer

Gemeente **Zeist**

Portefeuillehouder	Koos Janssen	Ontvangst griffie	12 september 2023
Opsteller	Marloes Haveman	Ronde Tafel	
Zaak/stuknummer	23RV056/249448	Debat	
Besluit college	n.v.t.	Raadsvergadering	07 november 2023

Onderwerp

Omvorming rekenkamercommissie naar rekenkamer

Doel van het voorstel

Het omvormen van de rekenkamercommissie naar een onafhankelijke rekenkamer, conform de Wet Versterking Decentrale Rekenkamers.

Voorgesteld besluit

1. De Verordening op de Rekenkamer gemeente Zeist 2024 vast te stellen.
2. De Rekenkamer gemeente Zeist in te stellen.
3. In de Rekenkamer gemeente Zeist te benoemen:
 - a. Daniëlle Fictorie tot lid en tevens voorzitter
 - b. Hein Albeda tot lid
 - c. Josien van Breda tot lid.
4. De adviescommissie rekenkamer gemeente Zeist in te stellen en tot lid benoemen:
 - a. Bar Bakker
 - b. David Tompot.
5. Het jaarlijks budget voor de rekenkamer ongewijzigd vast te stellen op € 65.000.

Besluit Raad 07 november 2023:

Inhoud (korte samenvatting)

Als gevolg van de invoering van de Wet versterking decentrale rekenkamers per 1 januari 2023 moet in alle gemeenten voor 1 januari 2024 een onafhankelijke rekenkamer zijn opgericht. In Zeist is momenteel een rekenkamercommissie waar zowel externe leden als raadsleden in zitten. Vanwege de onafhankelijke positie van de rekenkamer, is het in de nieuwe wettelijke situatie niet meer toegestaan dat raadsleden zitting hebben in de rekenkamer.

De Gemeentewet bepaalt dat de gemeenteraad de rekenkamer moet instellen, de leden moet (her)benoemen en hun vergoeding moet vastleggen en het budget van de rekenkamer moet vaststellen.

Daarnaast worden met de wet Versterking decentrale rekenkamers de onderzoeksbevoegdheden van decentrale rekenkamers op een aantal punten uitgebreid en bevat de wet nieuwe waarborgen die van belang zijn voor een goed verloop van het onderzoeksproces en de rapportage van de bevindingen door de rekenkamer.

Met de wetwijziging worden meer zaken dan voorheen op het niveau van de wet zelf geregeld en is er minder ruimte voor lokale invulling. In voorliggende verordening zijn dan ook alleen die zaken ter aanvulling op de wet opgenomen.

Met de nieuwe wet kunnen zoals gezegd raadsleden geen lid meer zijn van de rekenkamer. Om wel expliciet verbinding te houden met de raad, wordt voorgesteld om een adviescommissie vanuit de raad in te stellen. Waar mogelijk wordt verder zo veel mogelijk aangesloten bij de huidige werkwijze, waarbij de rekenkamer specifiek wordt gevraagd een passende invulling te geven aan de huidige rol van burgerlid wisselers.

De huidige Verordening op de rekenkamercommissie Zeist 2018 behoudt tot uiterlijk 1 januari 2024 rechtskracht. Op die datum moeten alle gemeenten uiterlijk een onafhankelijke rekenkamer hebben ingesteld, inclusief de benoeming van leden.

VERDIEPING

Inleiding

De gemeente Zeist kent al sinds 1998 een vorm van een rekenkamer, in eerste instantie nog wel ondergeschikt aan het college. Sinds 2006 kan de raad op basis van de Gemeentewet een rekenkamer, een gemeenschappelijke rekenkamer of een rekenkamercommissie instellen; de vormgeving werd aan de gemeenten zelf overgelaten. Zeist heeft hier invulling aangegeven door een rekenkamercommissie in te stellen waarin externe leden en raadsleden zitten.

In de praktijk zag de regering echter dat er door zo'n 50 gemeenten niet of nauwelijks invulling werd gegeven aan de rekenkamerfunctie. De regering hecht belang aan het rekenkamerwerk als essentieel onderdeel van het stelsel van checks and balances binnen het gemeentebestuur en als belangrijk hulpmiddel van de raad bij zijn controlerende taak. De wetgever heeft daarom de wet gewijzigd, waardoor gemeenten niet meer naar eigen inzicht de rekenkamerfunctie kunnen inrichten.

Wet versterking decentrale rekenkamers

De Wet versterking decentrale rekenkamers betreft een aantal wijzigingen van hoofdzakelijk de Gemeentewet en Provinciewet. Op grond van de wijzigingen in de Gemeentewet moeten alle gemeenteraden de volgende besluiten nemen:

- De raad moet een rekenkamer instellen. Hierin zitten geen raadsleden. Er geldt een overgangstermijn van één jaar tot 1 januari 2024 om de omvorming naar een op de Gemeentewet gebaseerde onafhankelijke rekenkamer vast te stellen.
- De raad moet besluiten hoeveel leden de rekenkamer heeft.
- De raad moet vaststellen welk budget de rekenkamer krijgt.
- De raad benoemt de leden van de rekenkamer, voor een wettelijk verplichte termijn van zes jaar. Om te voorkomen dat in 2029/2030 alle leden tegelijk (moeten) aftreden zullen zij onderling een rooster van aftreden moeten afspreken.
- De raad benoemt uit de leden een voorzitter.
- De hoogte van de vergoeding aan de leden moet worden vastgelegd in een verordening.
- De ondersteuning van de rekenkamer (secretaris) moet worden geregeld.

Ook zijn met de wetswijziging de bevoegdheden van de rekenkamer uitgebreid. Kort samengevat:

- De rekenkamer onderzocht voorheen 'het gevoerde bestuur'. Dit wordt 'het gevoerde beleid'. Daarmee bedoelt de wetgever dat de bevoegdheid van de rekenkamer ruim moet worden opgevat (artikel 182).
- De wet geeft extra bevoegdheden voor het onderzoeken van 'verbonden partijen' en gemeentelijke deelnemingen (artikel 184). De rekenkamer krijgt de bevoegdheid externe partijen te onderzoeken waarin de gemeente deelneemt en waarin de deelnemende overheden (gemeenten, provincies en/of het Rijk) gezamenlijk meer dan 50% van de aandelen in bezit hebben. De rekenkamer heeft nu ook de bevoegdheid om onderzoek te doen naar alle instellingen die gemeentelijke garanties, subsidies en/of leningen ontvangen. Bovendien mag de rekenkamer onderzoek doen naar de inkoop- en contractrelaties van het bestuur.
- Het college moet jaarlijks aan de raad laten weten wat er met de aanbevelingen aan het college is gedaan (artikel 185a).

Situatie Zeist

Zeist kent momenteel een rekenkamercommissie, bestaande uit drie externe leden (inclusief de voorzitter) en twee raadsleden. De rekenkamercommissie wordt ondersteund door een secretaris.

In de nieuwe situatie mogen, vanwege de onafhankelijke positie van de rekenkamer, raadsleden geen lid meer zijn van de rekenkamer. Het voorstel is de nieuwe rekenkamer te laten bestaan uit drie externe leden, waarbij alle drie de huidige leden van de rekenkamercommissie hebben aangegeven graag benoemd te willen worden. De rekenkamer zal, net als nu, worden ondersteund door een secretaris.

Ten aanzien van betrokkenheid van raadsleden bij de rekenkamer wordt opgemerkt dat in Zeist bij betrokkenen met de huidige rekenkamercommissie geen ervaringen zijn waarbij de commissie niet als onafhankelijk zou zijn gezien. Sterker nog, dit werkt naar grote tevredenheid. Zonder raadsleden in de rekenkamer, komt de raad meer op afstand te staan. Om de verbinding met de raad te waarborgen, wordt daarom in dit raadsvoorstel voorgesteld om een adviescommissie (artikel 84 van de Gemeentewet) vanuit de raad in te stellen met taken die passen binnen het wettelijke kader.

Daarnaast kent Zeist in de huidige situatie de unieke mogelijkheid om als inwoner of als raadslid tijdelijk benoemd te worden tot zogenoemd 'burgerlid wisselspeler' resp. 'raadslid wisselspeler' van de rekenkamercommissie. Deze wisselspelers worden benoemd door de raad op basis van kennis van het specifieke onderwerp dat onderzocht wordt door de rekenkamercommissie. Gelet op de tevredenheid over deze werkwijze, wordt voorgesteld deze werkwijze, met benodigde aanpassingen die volgen uit de gewijzigde wet, te handhaven.

Zo wordt voorgesteld dat de raad tijdelijk een (buitengewoon) raadslid kan benoemen tot lid van de adviescommissie voor een specifieke duur en met een afgebakende taak.

Door de onafhankelijke positie van de rekenkamer is het niet meer mogelijk dat de raad burgerlid wisselspelers benoemt. Wel is in de voorgestelde verordening bepaald dat de rekenkamer zelf een regeling opstelt om deze rol met een passende invulling te behouden.

ARGUMENTEN VOOR EN TEGEN

1. Verordening rekenkamer

De rekenkamer is volledig gebaseerd op de Gemeentewet. De nieuwe verordening hoeft daarom maar enkele onderdelen te bevatten, met de punten waarop de raden eigen keuzes kunnen maken: het aantal leden, het budget van de rekenkamer en de vergoedingen van de leden. De bijgevoegde verordening is gebaseerd op een model dat door de VNG en de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) recent is opgesteld. De wet verplicht de rekenkamer om een reglement van orde op te stellen en ter kennisneming naar de gemeenteraad te sturen (artikel 81i GW).

2. Instellen rekenkamer

De raad moet het besluit nemen tot instelling van de lokale rekenkamer (artikel 81a van de Gemeentewet). De keuze voor een rekenkamerfunctie c.q. rekenkamercommissie is vervallen. In de rekenkamer zitten geen raadsleden.

3. Aantal leden

De raad moet het aantal leden van de rekenkamer vaststellen (artikel 81b van de Gemeentewet). Op dit moment bestaat de rekenkamercommissie uit drie externe leden, inclusief de voorzitter. De lopende benoemingen in de rekenkamercommissie vervallen van rechtswege. Uw raad moet de leden van de rekenkamer (her)benoemen, voor de wettelijk verplichte periode van zes jaar. Deze huidige drie externe leden hebben allen aangegeven voor benoeming in aanmerking te willen komen.

4. Instellen adviescommissie

Doordat er geen raadsleden meer lid zijn van de rekenkamer, komt de raad meer op afstand te staan. Het instellen van een adviescommissie vanuit de raad bij de rekenkamer beoogt de betrokkenheid van de raad te verankeren. Daarbij is voorzien in twee vaste raads- of

commissieleden in de adviescommissie, aangevuld met indien wenselijk, een tijdelijk raads- of commissielid.

5. *Budget rekenkamer*

De wet bepaalt (artikel 81j, eerste lid van de Gemeentewet) dat de gemeenteraad, na overleg met de rekenkamer, “de rekenkamer de nodige middelen ter beschikking voor een goede uitoefening van haar werkzaamheden”. Het voorstel is om het budget van de rekenkamer vooralsnog niet te verhogen. Het budget bedraagt in 2023 € 65.000 (bestaande uit: € 22.750 vergoeding rekenkamerleden en € 42.500 werkbudget; het budget wordt jaarlijks geïndexeerd).

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

Inwerkingtreding is voorzien per 1 januari 2024. Dit is gelijk de uiterlijke datum waarop de gemeentelijke rekenkamer op basis van de wet dient te worden ingesteld.

Financiën

Het raadsvoorstel heeft geen financiële gevolgen.

Communicatie

De huidige leden van de rekenkamercommissie zijn betrokken bij het opstellen van dit raadsvoorstel en de nieuwe verordening.

De besluiten en nieuwe verordening worden na vaststelling door de raad gepubliceerd op de gebruikelijke wijze en de informatie op de website en in het raadsinformatiesysteem zal worden bijgewerkt.

BIJLAGEN

1. Verordening op de rekenkamer gemeente Zeist 2024
2. Verordening op de rekenkamercommissie Zeist 2019 (*huidige regeling*)
3. Concept-reglement van orde van de rekenkamer gemeente Zeist 2024 (*wordt in januari door de nieuwe rekenkamer vastgesteld, een afschrift dient aan de raad te worden gestuurd*)

RAADSBESLUIT

Gemeente **Zeist**

Behoort bij raadsvoorstel
Nr. 23RV056

De raad van de gemeente Zeist;
gelezen het voorstel van de agendacommissie van 19 september 2023

BESLUIT:

1. De Verordening op de Rekenkamer gemeente Zeist 2024 vast te stellen.
2. De Rekenkamer gemeente Zeist in te stellen.
3. In de Rekenkamer gemeente Zeist te benoemen:
 - a. Daniëlle Fictorie tot lid en tevens voorzitter
 - b. Hein Albeda tot lid
 - c. Josien van Breda tot lid.
4. De adviescommissie rekenkamer gemeente Zeist in te stellen en tot lid te benoemen:
 - a. Bar Bakker
 - b. David Tompot.
5. Het jaarlijks budget voor de rekenkamer ongewijzigd vast te stellen op € 65.000.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 07 november 2023.

De raad voornoemd,

mr. J. Janssen, griffier

drs. J.J.L.M. Janssen, voorzitter